

до підвищення врожайності, створюючи тим самим якісно нові умови для зростання сільгоспкультур і сприяло інтенсифікації сільгоспвиробництва безпосередньо). Тому, на відміну від поземельного та іпотечного, при меліораційному кредитуванні створювалися умови для отримання нових джерел доходу сільгоспвиробників, з якого останні й мали здійснювати проплату процентів й погашення позик.

За терміном дії меліораційний кредит має бути довготривалим, так як визначається терміном дії тої чи іншої меліорації. Однак, на протигагу іпотечному кредитуванню термін дії позики з міркуваннями позичальника тут не співвідноситься, бо на відміну від меліораційного, необхідність довготривалості й амортизації при іпотечному кредитуванні пояснюється повільним поверненням капіталів, витрачених на господарські покращення. Проте початки довготривалості й амортизації при меліораційному кредитуванні впливали з інших економічних підстав — позика під покращення землі як джерела постійної диференціальної ренти не становить певної межі для терміну їхньої дії, як це має місце при іпотечному кредитуванні. Тому ідея меліораційних позик, здійснюваних шляхом випуску особливих рентних свідоцтв, без позначення на них капітальної суми, а лише з визначенням розміру рентних платежів, детально була розроблена ще К.-Й. Родбертусом-Ягцевим. Отже, саме властивість землі приносити ренту, незалежно від того, хто нею володіє, робить практично можливим організацію меліораційного кредиту на початках довгостроковості, котра зменшує для позичальника незручності, які відбуваються внаслідок коливань поточного проценту. Останнє дозволяло б розглядати меліораційні позики не тільки як довготривалі, а й робити їх по суті довічними (з переукладанням угод між позичальниками й позикодавцями по закінченню терміну їхньої дії в залежності від потреби й бажання даних суб'єктів, і що особливо слід відзначити — обов'язково під державні гарантії для перших). Цей історичний досвід можливо врахувати в сучасних кредитних відносинах в агросфері.

Науковий керівник: В.К. Гаркавко.

3. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Н.С. Беляєва

*Київський національний університет технологій
та дизайну*

На сучасному етапі економічного розвитку зростанню в Україні заважає наявність проблем та труднощів, які мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. До них можна віднести: неефективну структуру економіки країни; політичну нестабільність; залежність економічного зростання від експорту сировини; необхідність визначення обмеженого кола пріоритетів економічного та соціального розвитку; вимушену реалізацію політики енергозбереження; відсутність ефективного механізму стратегічного управління на вітчизняних підприємствах тощо.

На ряду з цим у сучасних умовах господарювання перед вітчизняними підприємствами гостро постає проблема підвищення конкурентоспроможності.

Управління витратами підприємств в сучасних економічних умовах є невід'ємною частиною загального стратегічного управління підприємством, що спрямоване на підвищення ефективності діяльності. Але наявні системи управ-

ління витратами, що склалися на більшості вітчизняних промислових підприємств не відповідають потребам стратегічного управління і потребують серйозного реінжинірингу, а подекуди — створення з «нульової точки». Зокрема, жорсткі конкурентні умови українського ринку, недосконала структура витрат підприємств-виробників зумовлюють гостру необхідність формування повних, оперативних і достовірних інформаційної та аналітичної баз для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Теоретичні та практичні проблеми стратегічного управління витратами висвітлені в працях таких економістів, як П. Атамас, І. Бланк, Ф. Бутинець, Н. Герасимчук, С. Друрі, Г. Кіндрацька, В.В. Сопко, Г. Партин, А. Череп. Але у науковій літературі загалом відсутні праці щодо формування систем стратегічного управління витратами саме виробничих підприємств (підприємств легкої промисловості) в умовах загострення конкуренції.

Таким чином, нами пропонується, щоб система стратегічного управління витратами функціонувала ефективно, в основу її формування має бути покладена концепція, що враховує особливості діяльності підприємства, його структуру, стадію життєвого циклу продукції та підприємства в цілому, а також стратегій, яких дотримується підприємство (як загальної, так і функціональних).

У практичній діяльності в основу формування системи управління витратами можуть бути покладені певні комбінації окремих положень різних концепцій. Існує варіант синтезу концепцій АВС, ланцюжка цінностей, доданої вартості та цільової собівартості у формуванні системи стратегічного управління витратами підприємства.

Питання синтезу концепцій, що забезпечить ефективність функціонування системи управління витратами та її чутливість до змін стратегії розвитку підприємства, потребує подальших досліджень.

Загалом, дієвою системою управління витратами стратегічного характеру на нашу думку, має бути адаптивна до змін зовнішнього та внутрішнього середовища система функціонального управління витратами, в основу якої покладено постійний посилений моніторинг рівня витрат, котрі формуються у функціональних центрах підприємства, що дає змогу вчасно виявляти відхилення і за допомогою управлінських рішень усувати їх.

4. ПРОБЛЕМИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

М.В. Безверха

Національний університет харчових технологій

Проблема тіньової економіки в Україні та світі стоїть дуже гостро, водночас дані щодо її обсягів мають оціночний характер. Так, Міністерство економічного розвитку України вважає, що зараз обсяги тіньової економіки сягають 34 % ВВП, тоді як в 2009 р. він становив 40 %, в 2010 р. — 38 %. У свою чергу ряд іноземних експертів вважають, що рівень тіньової економіки України складає 52,8 % від офіційного ВВП.

Вивчення тіньового сектору економіки, визначення шляхів його подолання є однією з найголовніших складових стратегії соціально-економічного розвитку нашої держави та її євроінтеграції.

Проблемами тіньової економіки займалися такі закордонні вчені-економісти, як: Корягіна Т., Монтенегро К., Фрідмен Е., Шнайдер Ф. та інші. Вивчали про-